

Trestněprávní aspekty první pomoci (resumé)

Ondřej Horák

Cílem práce je komplexně zmapovat trestněprávní aspekty první pomoci se zaměřením na zdravotnické pracovníky, poukázat na některé související problematické otázky a nastínit možná východiska zlepšení právní úpravy. Právě profesionálové mají v souvislosti s první pomocí zpřísněnou povinnost a, na rozdíl, od laiků se nemohou jejímu poskytování vyhnout, ani když je ohrožen jejich život či zdraví. Současně jsou to právě oni, kdo čelí největšímu počtu obvinění z neposkytnutí pomoci. Práce si klade dále za cíl podpořit diskuzi kolem tohoto trestného činu a přispět tak ke zvýšení právního povědomí i na straně zdravotníků.

První z pěti kapitol, do kterých je práce členěna, nabízí přehled základního právního rámce poskytování potřebné pomoci zahrnující jak národní, tak mezinárodní normy. Součástí přehledu je i očekávaný dopad zdravotnické reformy a podzákonná úprava.

Druhá kapitola vymezuje tři základní pojmy, které se v souvislosti s tématem práce velmi často vyskytují a jsou pro pochopení problematiky klíčové. Jedná se o pojmy: „potřebná pomoc“, „zdravotnický pracovník“ a „lex artis“.

Ve třetí kapitole jsou představeny jednotlivé druhy odpovědnosti, které v souvislosti s poskytováním zdravotní péče – tedy i první pomoci – mohou být relevantní. S výjimkou odpovědnosti trestní, které je věnována další samostatná stěžejní část práce.

Čtvrtá kapitola se zabývá předpoklady a jednotlivými stránkami trestní odpovědnosti, jež je ve zdravotnictví velmi aktuální, přesto že by měla představovat prostředek ultima ratio. Komplikovaná je její objektivní stránka, neboť je nutno zjišťovat postup lege artis a dokazovat příčinnou souvislost. Největší prostor pak dostává otázka protiprávnosti. V souvislosti s instituty informovaného souhlasu, negativního reversu a dříve vysloveného přání čelí zdravotníci v praxi často složitým dilematům mezi povinností léčit a právem pacienta na rozhodování o své osobě.

Závěrečná pátá kapitola postihuje nejvíce problematické otázky a současně se v rámci úvah de lege ferenda a poukazem na německou úpravu snaží nastínit i

východiska legislativních změn, které by mohly přispět ke zvýšení právní jistoty i k větší ochraně profesionálů při poskytování první pomoci. Zabývá se specifiky trestného činu neposkytnutí pomoci. Jde především o vztahy různých typů souvisejících povinností, které mají v závislosti na povaze subjektu – laik, zdravotnický pracovník ve službě či mimo ni – zásadní dopad na roli následku a druh trestního postihu. S tím pak souvisí další klíčová otázka, kterou je riziko – jeho míra a absolutnost – jež musí zdravotníci při poskytování pomoci snášet. Práce nenabízí jednoznačné postoje či řešení, ale představuje různé pohledy a podporuje dialog jak uvnitř právnické obce, tak ve vztahu k obci lékařské.